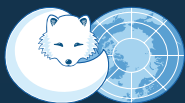

NORGES LEDERSKAP
ARKTISK RÅD
2023-2025

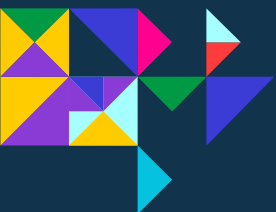
ARCTIC COUNCIL

Arktisk råd ble etablert i 1996 for å fremme samarbeid mellom arktiske stater og folk om saker av felles interesse i regionen, som bærekraftig utvikling og vern av det arktiske miljøet. De dramatiske klimaendringene i Arktis i dag gjør denne oppgaven viktigere enn noen gang. Det er i Arktis vi først erfarer den akselererende effekten av raskt stigende globale temperaturer. Temperaturen i Arktis stiger nå 3–4 ganger raskere enn det globale gjennomsnittet. Dette har allerede store konsekvenser for arktiske økosystemer og naturmangfold, men også i økende grad for arktiske lokalsamfunn og urbefolkning. Det som skjer med klimaet i Arktis har også stor betydning for endringer i globale klima- og værmønstre, ikke minst for global havnivåstigning.

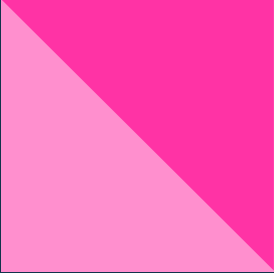
I en dyster og utfordrende tid for internasjonalt samarbeid, som også påvirker samarbeidet i Arktisk råd, er det viktig å opprettholde oppmerksomheten om de langsiktige utviklingstrekkene i Arktis. Regionens sentrale rolle i globale klima- og økosystemer betyr at vi må gjøre mer for å bremse de eskalerende temperaturøkningene, men også tilpasse oss et endret klima som gir nye muligheter og utfordringer vi i dag ikke kjenner den fulle rekkevidden av. Arktisk råds klima- og miljøarbeid gir avgjørende bidrag til økt internasjonal forståelse og innsats.

Norges lederskap i Arktisk råd

Arktisk råd er det viktigste mellomstatlige forumet for arktiske spørsmål. Stabilitet og konstruktivt samarbeid i Arktis vil være et overordnet mål for det norske lederskapet i rådet. Vi vil fokusere på Arktisk råds kjerneoppgaver, som effekten av klimaendringene, bærekraftig utvikling, og å legge til rette for at folk kan leve gode liv i regionen.

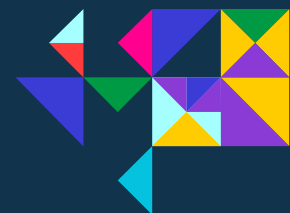
Norge vil fortsette å støtte opp under pågående aktiviteter og prosjekter i rådets seks arbeidsgrupper og i de underliggende ekspertgruppene. Våre nasjonale prioriteringer er forankret i den første strategiske planen for Arktisk råds arbeid, vedtatt i Reykjavik i 2021. Gjennom fire prioriterte tema; *hav, klima og miljø, bærekraftig økonomisk utvikling og folk i nord*, søker vi å videreføre de lange linjene i rådets viktige arbeid for et levende og bærekraftig Arktis. En midtveiseevaluering av den strategiske planen vil gjennomføres i 2025.

Fremtidens Arktis skapes hver dag, her i nord. Det norske lederskapet vil ha et tverrgående fokus på *ungdom* og *arktiske urfolk*. Vi vil jobbe for å styrke mulighetene arktisk ungdom har for å påvirke og engasjere seg i prosesser i tilknytning til Arktisk råd sitt arbeid. Vi vil også styrke samarbeidet med de arktiske urfolkenes organisasjoner, og løfte frem betydningen av urfolks medvirkning og verdifulle bidrag på alle rådets samarbeidsflater.

Styrking av det vitenskapelige kunnskapsgrunnlaget for forvaltningen av miljø og aktiviteter i Arktis er en grunnplanke i Arktisk råds arbeid. Norge vil videreføre denne satsingen. Vi vil samtidig legge til rette for at lokal og tradisjonell kunnskap løftes frem og inkluderes i rådets arbeid.

De fire tematiske innsatsområdene under det norske lederskapet reflekterer langsiktige norske prioriteringer i Arktis og i norsk nord-områdepolitikk, basert på kunnskap og ansvarlig bærekraftig forvaltning.

Hav

Kombinasjonen av økt aktivitet, raske klimaendringer og tap av sjøis setter det marine miljøet i Arktis under økende press. For å sikre sunne og produktive hav og styrke bærekraften i arktiske havnæringer vil Norge videreføre fokuset på helhetlig havforvaltning.

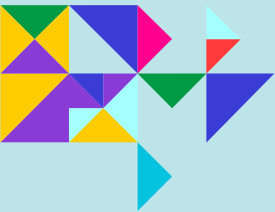
Vi vil:

Utvikle verktøy for havforvaltning. Vi vil videreutvikle det arktiske samarbeidet om forvaltningsverktøy som kan tilpasses klimaendringene. Vi vil også utforske muligheten for å utvikle et digitalt miljøatlas for de arktiske havområdene, som vil være et viktig verktøy for sammenstilling og analyse av marine miljødata.

Beskytte isavhengige arter og økosystemer. Vi vil legge til rette for bedre beskyttelse av isavhengige arter og økosystemer, og styrket samarbeid om et arktisk nettverk av marine verneområder og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak som bidrar til bevaring av marin biodiversitet.

Gjennomføre konferanse om økosystembasert havforvaltning. For å dele status og erfaringer med implementering av økosystembasert forvaltning i de arktiske havområdene vil Norge arrangere en internasjonal konferanse om økosystembasert havforvaltning under vårt lederskap.

Utvikle arktiske observasjonssystemer. De arktiske statene har et felles behov for å styrke den grunnleggende kunnskapen om de arktiske havområdene, inkludert det sentrale Polhavet. Fortsatt satsing på hav- og polarforskning er en forutsetning for en informert, helhetlig og vitenskapelig basert tilnærming. Norge vil derfor prioritere utvikling av arktiske observasjonssystemer, og legge til rette for en mer effektiv deling av observasjons- og forskningsdata.

Gjennomføre tiltak mot marin forsøpling. Norge vil videreføre det langsiktige felles arbeidet mot marin forsøpling og plast i havet. Under vårt lederskap vil vi styrke det arktiske samarbeidet om marin forsøpling, og følge opp Arktisk råds handlingsplan fra 2021 med konkrete samarbeidsprosjekter.

Styrke samarbeidet om beredskap, og bærekraftig og sikker skipsfart i Arktis. Med et stadig mer isfritt Polhav er det et økende behov for å styrke beredskapen i Arktis. En økning i havbasert aktivitet i nord øker risikoen for ulykker med konsekvenser for liv, helse og miljø. Store avstander og krevende klimatiske forhold gjør rednings- og beredskapsarbeid i Arktis utfordrende. Under vårt lederskap vil Norge styrke det arktiske samarbeidet om bærekraftig skipsfart og risikoreduerende tiltak knyttet til økt skipsaktivitet i Arktis. Vi vil styrke samarbeidet med Arctic Coast Guard Forum, som vi leder i samme periode. Vi vil videreutvikle det arktiske samarbeidet innen maritim og aeronautisk søk og redning, oljevernberedskap og håndtering av stråleulykker til havs og helseberedskap gjennom konkrete initiativ og øvelser. Vi vil også vurdere muligheten for å gjennomføre en arktisk beredskapskonferanse under vårt lederskap.

Klima og miljø

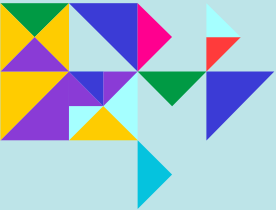
I Arktis skjer klimaendringene særskilt raskt. Endringene i Arktis har konsekvenser på globalt nivå, og utgjør den klart største trusselen mot det arktiske naturmangfoldet. Tiltak for å begrense klimautslipp globalt er det viktigste for å ta vare på det arktiske miljøet. Klimaendringene stiller samtidig de arktiske statene overfor store felles utfordringer. Disse må håndteres, både i form av oppdatert kunnskap om endringene som skjer, og gjennom tiltak for å begrense negative konsekvenser for miljø og samfunn.

Under det norske lederskapet vil vi legge vekt på klimaendringenes konsekvenser i Arktis, behovet for å tilpasse forvaltningen til klimaendringene og håndteringen av miljøutfordringer knyttet til økt menneskelig aktivitet. Dette er utfordringer som krever et solid, felles kunnskapsgrunnlag, og der arktisk samarbeid er avgjørende for å fremme gode løsninger.

Vi vil:

Styrke kunnskap om arktisk klima og miljø. Det langsiktige arbeidet med kunnskapssammenstillinger om klimaendringer, forurensning og naturmangfold i Arktis må fortsette, og vi vil legge til rette for at denne kunnskapen gjøres tilgjengelig og tas i bruk. Lokal og tradisjonell kunnskap utgjør en viktig del av dette kunnskapsgrunnlaget.

Forbedre tilgang til og bruk av forskningsdata. Det norske lederskapet vil arbeide for å forbedre tilgang til – og bruk av – data fra Arktisk råd gjennom å videreutvikle felles verktøy og retningslinjer for databruk. Gjennom bedre datadeling og tilgang til brukervennlige, topografiske data vil vi understøtte overvåking, forskning og beslutningsprosesser i Arktis.

Styrke samarbeidet om bevaring av arktisk naturmangfold. Norge vil prioritere analyser av klimaendringenes konsekvenser for arktisk naturmangfold for å bedre vår felles forståelse av framtidige endringer og behovet for tiltak. Vi ønsker å legge til rette for styrket samarbeid om gjennomføring av miljøtiltak for bevaring av arktisk naturmangfold, som kan bidra til oppfyllelse av målene i det nye globale rammeverket under Konvensjonen om biologisk mangfold.

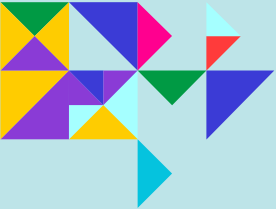
Øke fokuset på svart karbon og metan. Under vårt lederskap vil vi særlig fokusere på kortlevde klimadrivere som svart karbon (sot) og metan. Global reduksjon av svart karbon- og metanutslipp de neste årene vil begrense oppvarmingshastigheten i Arktis fram mot 2030. Dette kan hindre at de globale klimaendringene akselererer, som følge av at isdekket smelter og permafrosten tiner.

Understøtte det internasjonale klimaarbeidet. Norge vil søke å være en tydelig stemme for Arktis i multilaterale fora som fokuserer på klimaendringene. Økt oppmerksomhet om de globale konsekvensene av klimaendringene i Arktis gjennom Arktisk råds arbeid vil understøtte Parisavtalen og det internasjonale klimaarbeidet.

Bærekraftig økonomisk utvikling

Norge vil under vårt lederskap vektlegge bærekraftig økonomisk utvikling som en grunnleggende forutsetning for samfunnsutvikling i Arktis. Det grønne skiftet, blå økonomi, bærekraftig skipsfart og arktiske matsystemer vil være særlige satsingsområder for det norske lederskapet.

Arktis har betydelige naturressurser som allerede i dag bidrar til økonomisk utvikling og levende lokalsamfunn. Regionen har samtidig et betydelig økonomisk utviklingspotensial i forbindelse med det grønne skiftet. Ikke minst finnes mange av mineralene man trenger for å gjennomføre det grønne skiftet nettopp i Arktis. Behovet for en bærekraftig ressursutnyttelse som ikke går på bekostning av tradisjonelle samfunn eller eksisterende naturverdier stiller store krav til de arktiske statene.

Vi vil:

Oppdatere ECONOR-rapporten om økonomien i Arktis. For å støtte opp under bærekraftig økonomisk utvikling i Arktis, inkludert bærekraftig sosioøkonomisk utvikling, vil rapporten bidra med kunnskap for å belyse avveininger – og mulige synergier – mellom ulike bærekraftsmål. Styrket samarbeid om utvikling av regional statistikk for økonomi, livsgrunnlag og miljø, og samarbeid med urfolksorganisasjonene for å styrke kunnskapsgrunnlaget om naturbasert livsgrunnlag og økonomisk utvikling vil være et viktig bidrag til dette.

Støtte nye initiativ som frembringer kunnskap om hvordan natur og tradisjonell arealbruk kan ivaretas i det grønne skiftet.

Under vårt lederskap vil vi rette søkelyset mot hvordan natur og tradisjonell arealbruk kan ivaretas i det grønne skiftet, som ved utbygging av infrastruktur for grønn energi, industri og transport. Vi vil særlig støtte opp om initiativ som kan frembringe ny kunnskap og løsninger som verner om og videreutvikler urfolks kultur og levesett.

Støtte initiativ for en grønnere arktisk skipsfart. En økning i havbasert aktivitet i nord gir nye muligheter for vekst og verdiskapning. Samtidig er det et betydelig potensial for å redusere utslipp fra internasjonal skipsfart. Norge vil støtte opp om eksisterende initiativ for å redusere miljøavtrykket til arktisk skipsfart, og utforske muligheten for å etablere grønne skips-korridorer i Arktis som pilotprosjekt.

Styrke kunnskapen om hvordan arktiske matsystemer påvirkes av klimaendringene. Bærekraftig forvaltning av naturressursene i Arktis er en forutsetning for bærekraftig økonomisk utvikling. Samtidig påvirker klimaendringene både den arktiske vekstsesongen og de biologiske ressursene i havet. Lokal matkultur og urfolks tradisjonelle kunnskaper danner et viktig grunnlag for bærekraftig økonomisk utvikling og lokal tilpasning til klimaendringer. Under vårt lederskap vil Norge styrke kunnskapen om arktiske nærings- og verdikjeder, med særlig vekt på matsystemer. Utvikling av kompetanse hos lokal ungdom vil stå sentralt.

Styrke samarbeidet med Arctic Economic Council. Gjennom et styrket samarbeid med Arctic Economic Council vil Norge arbeide for å styrke det arktiske økonomiske samarbeidet og deling av bestep praksis, nye teknologiske løsninger og standarder for arktiske næringer.

Folk i Nord

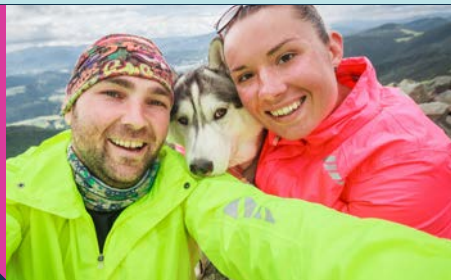
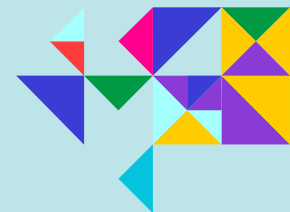
De globale klimaendringene påvirker arktiske næringsgrunnlag, bosettingsmønstre og levekår – ofte på nye måter og på ulikt vis. Gjennom vårt lederskap i Arktisk råd vil Norge bidra til å skape robuste, mangfoldige og inkluderende arktiske samfunn som er attraktive å bo i – for alle.

Vi vil:

Ha særlig fokus på unge og gjennomføre en arktisk ungdomskonferanse. Vi vil ta initiativ til, og gjennomføre, en arktisk ungdomskonferanse. Vi vil også legge til rette for at unge i Arktis i større grad kan bidra til – og sette agendaen for – rådets arbeid. Et tettere samarbeid med arktiske lokalsamfunn, blant annet gjennom Arctic Mayors' Forum, vil være av avgjørende betydning.

Videreføre arbeidet med likestilling og inkludering i Arktis. Norge vil jobbe for å sikre at Arktisk råds mangeårige arbeid med kjønn, mangfold og inkludering tas videre under vårt lederskap. Vi vil følge opp anbefalingene i sluttrapporten om likestilling i Arktis med konkrete initiativ.

Styrke det arktiske helsesamarbeidet. Klimaendringene påvirker naturmiljøet, og naturmiljøet påvirker folkehelsen. Norge vil derfor jobbe for å styrke det arktiske helsesamarbeidet. Vi vil kartlegge hvordan klimaendringene påvirker folkehelse i Arktis, og vil arbeide for å opprette en arktisk miljøbiobank i samarbeid med andre arktiske stater.

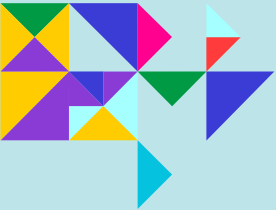

Vi vil samtidig videreføre og forsterke det eksisterende samarbeidet om livsvilkår, digitale helseløsninger, psykisk helse og helseberedskap i Arktis. Vi vil styrke profesjonelle nettverk og den pågående kunnskapsutvekslingen om helse og forebyggende tiltak i Arktis.

Styrke den medisinske beredskapen. Vi vil også søke et tettere arktisk samarbeid for å utvikle robuste løsninger innen akuttmedisinsk beredskap ved større ulykker i Arktis. Vi vil styrke beredskapen i arktiske lokalsamfunn gjennom prosjekter som inkluderer lokal og tradisjonell kunnskap for alle typer beredskapshendelser.

Styrke det arktiske kultursamarbeidet. Kultur og kreative næringer har stor betydning for det arktiske felleskapet, og bidrar til verdiskaping og bolyst, men er sjelden på agendaen i Arktisk råd. Vi vil derfor bidra til å styrke Arctic Arts Summit, med særlig fokus på styrking av urfolksnettverk og kunstfaglig samarbeid på tvers av de arktiske urfolkene. Dette har over tid blitt en viktig plattform for å drøfte felles kulturpolitiske utfordringer og muligheter i mange arktiske lokalsamfunn, og har dannet grunnlaget for ny næringsvirksomhet.

Utvikle og oppdatere den arktiske kulturminneplanen og øke den internasjonale kunnskapsutvekslingen om klimaeffektene akselererende virkning på kulturmiljøet i Arktis.

FOTOKREDITERING

- Side 6–7: Shutterstock, Øystein Mikelborg,
Merete Kvalsund/Havforskningsinstituttet
- Side 8–9: Shutterstock, Lawrence Hislop,
Trine Lise Sviggum Helgerud
- Side 10–11: Ann Kristin Balto/Norsk Polarinstitut, Shutterstock
- Side 12–13: Shutterstock, Norsk Polarinstitut,
Øivind Arvola/Harstad kommune
- Side 14–15: Shutterstock, Caroline Drefvelin/NRK, Lovise Myrnes Steinrud,
Vegard Sturzinger/Norsk Polarinstitut
- Side 16–17: Mads Suhr Pettersen, Fredrik Naumann/
Felix Features, Shutterstock
- Side 18: Svein Disch Mathiesen/International Centre for
Reindeer Husbandry, Shutterstock

Utgitt av:
Utenriksdepartementet

Publikasjoner er tilgjengelige på:
www.regjeringen.no

Publikasjonskode: E1016-B

Design: Gjerholm

Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
03/2023 – opplag 100

